

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ПРАВОВІ ТА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗАСАДИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ»
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Освітньо-професійна програма	«Публічне управління та адміністрування»
Освітній рівень	другий (магістерський)
Форма навчання	денна
Кафедра	державного управління і місцевого самоврядування
Викладачі	Рудік Надія Михайлівна , к.держ.упр., доцент доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування
Профайли викладачів	http://www.dridu.dp.ua/institut/kafedra/pei.htm (сторінки у презентації кафедри)
Контактний тел.	056 794-58-23 (кафедра ДУМС), к. 314-316
Е-mail:	nadiiarudik@dridu.dp.ua
Сторінка у Google class	https://classroom.google.com/
Консультації	<i>Очні консультації:</i> 2 години, із розкладом можна ознайомитися на кафедрі (к. 314-316) <i>Он лайн- консультації:</i> https://classroom.google.com/

АНОТАЦІЯ

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Правові та інституційні засади Європейського Союзу» є характер і особливості права Європейського Союзу та його джерела, основні положення первинного законодавства. Під час вивчення дисципліни Ви ознайомитеся з інституційною структурою, цілями та принципами права Європейського Союзу. Також у Вас буде можливість розібратися з особливостями процедури та механізмами вироблення політики та прийняття рішень в Європейському Союзі.

Освоений матеріал дисципліни надасть Вам можливість самостійно аналізувати вплив інституційно-правової системи ЄС на сучасну політику європейської інтеграції та критично оцінювати процеси європейської інтеграції, розробляти практичні рекомендації щодо адаптації державного управління в Україні до європейських стандартів

Дисципліна	вибіркова
Кількість кредитів / Кількість змістових модулів	4 / 1
Рік підготовки / Семестр	1-й / 2-й
Загальна кількість годин	120
Лекції / Практичні та семінарські / Контрольні заходи / Самостійна робота, годин	16 / 16 / 4 / 84
Індивідуальне завдання, годин	12
Вид контролю	Диференційований залік

1. Мета навчальної дисципліни

Формування у слухачів сучасних теоретичних і практичних знань, умінь і навичок щодо основних засад правової та інституційної систем ЄС, їх розвитку та основних напрямів реформування, впливу права та інститутів ЄС на треті країни, зокрема на Україну. ЗК 01, 04, 05, 10;11; СК 01, 06, 07, 09,10, 11.

2. Очікувані результати навчання та оцінювання їх досягнення

Результат навчання за дисципліною	Оцінювання результату
Продемонструвати <i>розуміння</i> специфіки функціонування правової та інституційної системи Європейського Союзу	Тестування під час підсумкового контролю
Продемонструвати <i>знання</i> ключових історичних віх становлення і розвитку правової та інституційної систем ЄС	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>розуміння</i> базових цілей, цінності, та принципів права ЄС	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>знання</i> ключових положень Лісабонського договору основних видів вторинного законодавства ЄС	Тестування під час підсумкового контролю
Продемонструвати <i>розуміння/знання</i> інституційної системи ЄС як основи функціонування Європейського Союзу; інститутів та органів ЄС, їх структуру та функції, перспективи удосконалення	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>знання</i> процедури та механізму вироблення політики та прийняття рішень в ЄС;	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання

	практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>розуміння/знання</i> базових сценаріїв подальшого розвитку ЄС до 2025 р.	Тестування під час підсумкового контролю
Продемонструвати <i>вміння</i> використовувати здобуті знання правової та інституційної системи ЄС у вирішенні професійних завдань на практиці;	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального
Продемонструвати <i>здатність</i> орієнтуватися в інституційній системі ЄС, процесах розроблення політики та прийняття рішень в ЄС для критичного осмислення процесу європейської інтеграції;	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>вміння</i> визначати відмінності в інституційно-правових системах України та ЄС, застосовуючи метод порівняльного аналізу	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>вміння</i> самостійно аналізувати вплив інституційно-правової системи ЄС на сучасну політику європейської інтеграції та критично оцінювати процеси європейської інтеграції	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання
Продемонструвати <i>здатність</i> розробляти практичні рекомендації щодо адаптації державного управління в Україні до європейських стандартів.	Тестування в режимі само оцінювання Оцінювання викладачем оригінальності та повноти обґрунтування позиції слухача під час виконання практичного/семінарського/індивідуального завдання

3. Зміст дисципліни

Тема 1. ЄС як міжнародна організація

ЄС як унікальний союз демократичних європейських держав. Основні історичні віхи європейської інтеграції та розвитку ЄС. Ключові соціально-економічні характеристики ЄС. Процес розширення ЄС, критерії вступу та правові підстави виходу з ЄС. Вихід Великої Британії з ЄС та його наслідки. Особливості розширення ЄС на посткомуністичний простір. ЄС і сучасні глобальні та регіональні виклики, проблеми і ризики. Перспективи подальшого розширення ЄС. Внутрішній ринок ЄС. Економічний і монетарний союз, єврозона. Шенгенська угода. Майбутнє ЄС: сценарії, виклики та ризики.

Тема 2. Інституційна система ЄС

Історичні віхи формування інституційної системи ЄС. Інституційна система ЄС за Лісабонським договором. Європейська Рада. Загальна законодавча процедура ЄС та її ключові актори. «Інституційний трикутник» ЄС: Рада ЄС, Європейський Парламент, Європейська Комісія. Суд ЄС та Європейський суд аудиторів. Європейський центральний банк. Консультативні органи

ЄС: Економіко-соціальний комітет та Комітет регіонів. Фінансові органи ЄС. Міжінституційні органи ЄС. Агентства ЄС. Інші спеціалізовані органи ЄС.

Тема 3. Правова система ЄС

Система права ЄС. Джерела права ЄС. *Acquis communautaire* та правові акти ЄС. Лісабонський договір та його значення для розвитку правової системи ЄС. Право ЄС і національне право. Розподіл повноважень між ЄС та державами-членами. Верховенство права ЄС. Субсидіарність та пропорційність як ключові принципи. Пряма дія та пряме застосування права ЄС. Судовий захист в праві ЄС. Засоби судового захисту в праві ЄС прямої дії. Засоби судового захисту в праві ЄС непрямої дії.

Тема 4. Розроблення політики та прийняття рішень в ЄС

Політична система та політичний процес в ЄС. Моделі реалізації політичного процесу в ЄС. Законотворчий процес в ЄС. Основні законодавчі процедури: звичайна та спеціальні. Застосування законодавства ЄС. Процес розроблення політики в ЄС. Середовище розроблення політики ЄС та його основні актори. Канали та інструменти впливу на розроблення політики ЄС. Участь громадськості та проблема дефіциту демократії в ЄС. Спільні політики ЄС та їх типи: горизонтальні й секторальні (галузеві). Бюджет ЄС та бюджетний процес. Європейський адміністративний простір.

Тема 5. ЄС як глобальний актор.

Сучасна постбіполярна система міжнародних відносин. Міжнародна правосуб'єктність ЄС та його місце ЄС в системі міжнародних відносин. Особливості прийняття рішень і розроблення політики у сфері зовнішньої діяльності ЄС. Європейська політика сусідства. Південне сусідство. Східне партнерство. Середземноморське партнерство. Транскордонне співробітництво та міжрегіональне співробітництво держав-членів та третіх країн. Процес європеїзації та його сутність. Європеїзація посткомуністичних країн. Відносини Україна – ЄС. Угода про асоціацію між Україною та ЄС.

4. Передумови вивчення дисципліни

Передумовами для вивчення дисципліни є такі обов'язкові дисципліни: «Публічна політика»; «Право в публічному управлінні»; «Публічна служба».

Дисципліна вивчається паралельно із дисципліною «Євроінтеграція, міжнародне публічне управління та безпека»

5. Політики курсу

Під час вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають дотримуватися Кодексу академічної доброчесності ДРІДУ НАДУ, графіку відвідування занять та термінів виконання робіт поточного та підсумкового контролю.

6. Теми практичних занять

Назва теми	Кількість годин / макс. балів / % від підсумкової оцінки
Інституційна система	2/5%
Правова система ЄС	2/5%
Розроблення політики та прийняття рішень в ЄС	2/5%
	6/15/15%

7. Теми семінарських занять

Назва теми / вимоги щодо оцінювання	Кількість годин/ макс. балів / % від підсумкової оцінки
ЄС як міжнародна організація	2/5%
Інституційна система ЄС	2/5%
Правова система ЄС	2/5%
Розроблення політики та прийняття рішень в ЄС	2/5%
ЄС як глобальний актор	2/5%
	10/25/25%

8. Самостійна робота

Назва теми	Кількість годин
Майбутнє ЄС: сценарії, виклики та ризики	6
Історичні віхи формування інституційної системи ЄС	6
Правові аспекти єдиного внутрішнього ринку ЄС	16
Спільні політики ЄС та їх типи	14
Угода про асоціацію між Україною та ЄС	8
Разом	50

9. Індивідуальне завдання

Тема	Завдання	Критерії оцінювання
Виконання індивідуального завдання (контрольної наукової роботи)	<p>Виконання контрольної наукової роботи в на основі документів/джерел інститутів Європейського Союзу. Роботи виконуються в електронному вигляді а результати презентуються на практично/семінарських заняттях.</p> <p><i>Обсяг: 5 – 6 стор. (без урахування титульної сторінки)</i></p> <p><i>Поля: зліва, згори, знизу 20 мм., справа – 15 мм</i></p> <p><i>Шрифт Times New Roman, кегль – 14, інтервал – 1.</i></p> <p><i>Структура індивідуального завдання (контрольної роботи)</i></p> <p><i>Вступ (до 0,5 сторінки)</i></p> <p><i>Основна частина (1., 2., ...)</i></p>	<p>– викладач – макс. 80 балів (коректність розроблення складових стратегії (50), оригінальність (5), якість презентації результату (5) та відповідей на запитання (20));</p> <p>– peer-assessment – макс 20 (якість презентації (10) та відповідей на запитання (10)).</p>

10. Методи контролю та розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Підсумкова оцінка з дисципліни «Правові та інституційні засади Європейського Союзу» складається з отриманого відсотку балів за результатами поточного контролю та підсумкового контролю.

Поточний контроль здійснюється за результатами участі в дискусіях та обговореннях проблемного навчального матеріалу та за результатами презентації контрольної наукової роботи, а саме:

– 40 % балів – за активність у опануванні навчального матеріалу та присутність не менш ніж 80 % навчальних занять;

– 30 % балів – за результати презентації та захисту індивідуально завдання.

Підсумковий контроль 30 % балів – диференційований залік (комп'ютерне тестування).

Шкала оцінювання

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90 – 100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
0-59	незадовільно

11. Методичне забезпечення

(бібліотека, е-банк навчально-методичних видань)

Рудік О. М. Інституційна система ЄС : навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2021. – 228 с.

Методичні рекомендації до вивчення навчальної дисципліни «Правові та інституційні засади Європейського Союзу» / уклад. О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018 – 20 с.

12. Базова література

(бібліотека, е-банк навчально-методичних видань)

Анакіна Т. М. Адаптація законодавства України до acquis ЄС у світлі Угоди про асоціацію: основні проблеми та шляхи удосконалення / Т. М. Анакіна. – Режим доступу : <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9798/1/Anakina.pdf>

Битяк Ю. П. Європейський правовий простір і правова система ЄС: співвідношення категорій / Ю. П. Битяк, І. В. Яковюк. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/7171/1/Bityk_Ykovyuk_194.pdf

Волес В. Творення політики в Європейському Союзі / В. Волес, Г. Волес. – К.: Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2004. – 871 с.

Дайнен Д. Дедалі міцніший союз. Курс європейської інтеграції. – К.: «К.І.С.», 2006. – 696 с.

Енциклопедія державного управління: у 8 т. / Нац. акад. держ. упр. При Президентіві України; наук.-ред. колегія : Ю. В. Ковбасюк (голова) та ін. – К. : НАДУ, 2011. – Т. 7: Глобалізація та європейська інтеграція / наук.-ред. колегія : І. А. Грицяк (співголова), Ю. П. Сурмін (співголова) та ін. – 764 с.

Європейська інтеграція та міжнародна співпраця: посібник / авт. кол.: В. А. Мандрагеля, Ю. В. Мельник, О. І. Пошедін [та ін.] за заг. ред. В. А. Мандрагелі, Л. А. Шереметьєвої. – К. : НАДУ, 2016. – 288 с.

Європейський Союз у XXI столітті: функціонування та розвиток: монографія / кол. авт. ; за аг. Ред. чл.-кор. НАН України проф. В. С. Загорського, проф. О. Я. Красівського. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2016. – 632 с.

Інституційна система ЄС: навч. посіб. / Л. Л. Прокопенко, О. М. Рудік, Н. М. Рудік. – Дніпро : ДРІДУ НАДУ, 2018. – 220 с.

Кіш Є. Перспективи майбутнього розвитку Європейського Союзу / Є. Кіш, Ж. Доргай // Науковий Вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Історичні науки. – Червень 2019. – № 1(47). – С. 52 – 56. DOI: 13.33310/2519-2809-2019-47-1-52-56

Комарова Т. В. Практика Суду ЄС щодо співвідношення міжнародного права та права ЄС / Т. В. Комарова. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11650/1/Комарова_109-112.pdf

Комарова Т. В. Суд ЄС та національні інтереси держав – членів Європейського Союзу / Т. В. Комарова. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11262/1/Комарова_68-72.pdf

Конституційні акти Європейського Союзу (в редакції Лісабонського договору) / пер. Г. Друзенка та С. Друзенко; за заг. ред. Г. Друзенка. – К. : К.І.С., 2010.

Копійка В. В. Європейський Союз: історія і засади функціонування / В. В. Копійка, Т. І. Шинкаренко. – К. : Знання, 2009. – 751 с.

Липко А. Ю. Особливості преюдиціальної компетенції Суду Європейського Союзу / А. Ю. Липко. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11326/1/Lipko_A__405-409.pdf

Мартинов А. Політична система Європейського Союзу після виборів Європейського Парламенту 2019 року / А. Мартинов // Європейські історичні студії. – 2019. – № 14. – С. 15 – 30. DOI: <http://doi.org/10.17721/2524-048X.2019.14.15-30>

Мінка П. Я. Право Європейського Союзу: підручник / П. Я. Мінка, Ю. З. Торохтій, А. В. Хрідочкін. – Дніпропетровськ: «Інновація», 2009. – 532 с.

Мудрий Я. Словник-довідник термінів з європейської інтеграції / Я. Мудрий. – К. : Міленіум, 2009. – 588 с.

Право Європейського Союзу: навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Бесчастного. – К. : Знання, 2010. – 366 с.

Право Європейського Союзу: підручн. / за ред. Р. А. Петрова. – К. : Істина, 2017. – 384 с.

Публічне управління: термінол. слов. / уклад. : В. С. Куйбіда, М. М. Білинська, О. М. Петроє та ін.; за заг. ред. В. С. Куйбіди, М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2018. – 224 с.

Рудік Н. М. Бюджет ЄС на 2021 – 2027 роки: нові підходи / Н. М. Рудік // Публічне адміністрування: теорія та практика [Електронний ресурс]: електрон. зб. наук. пр. – 2018. – Вип. 2(20). 14 с.

Рудік Н. М. Економічне врядування в ЄС: розбудова в контексті сучасних викликів / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2020. – Вип. 4(47). – С. 49 – 57. DOI <https://doi.org/10.33287/102067>

Рудік Н. М. Політика ЄС у сфері запобігання та протидії корупції: ключові виклики та проблеми / Н. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2020. – Вип. 3(46). – С. 35 – 44. DOI <https://doi.org/10.33287/102043>

Рудік Н. М. Стан економіки ЄС напередодні чергового політичного циклу 2019 – 2024 рр. / Н. М. Рудік // Публічне адміністрування: теорія та практика [Електронний ресурс]: електрон. зб. наук. пр. – 2019. – Вип. 1(21). 14 с.

Рудік О. М. Європейський Союз напередодні чергового інституційного циклу: десять ключових досягнень в 2014 – 2019 рр. / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2019. – Вип. 2(41). – С. 15 – 24.

Рудік О. М. Європейський Союз охорони здоров'я як напрям подальшого поглиблення інтеграції ЄС / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2020. – Вип. 4(47). – С. 147 – 154. DOI <https://doi.org/10.33287/102079>

Рудік О. М. Концепція європеїзації: нові підходи у світлі подальшого розширення ЄС / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2018. – Вип. 3(38). – С. 39 – 45.

Рудік О. М. Майбутнє ЄС в контексті сценаріїв його розвитку до 2025 р. / О. М. Рудік // Аспекти публічного управління. – 2017. – № 11 – 12. – С. 60 – 70. <https://doi.org/10.15421/15201740>

Рудік О. М. Механізм співробітництва та верифікації як інструмент європеїзації посткомуністичних країн в період після вступу в ЄС / О. М. Рудік // Публічне адміністрування: теорія та практика [Електронний ресурс]. – Д. : ДРІДУ НАДУ, 2018. – Вип. 2 (20). 12 с.

Рудік О. М. Нові методи роботи Європейської Комісії на 2019 – 2024 рр.: прагнення більшого в ЄС та поза його межами / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2020. – Вип. 2(45). – С. 84 – 90. DOI <https://doi.org/10.33287/102023>

Рудік О. М. Особливості норвезької моделі інтеграції з ЄС: досвід для України / О. М. Рудік // Аспекти публічного управління. – 2016. – № 11 – 12. – С. 12 – 18. <https://doi.org/10.15421/15201656>

Рудік О. М. Поглиблення інтеграційних процесів в ЄС як відповідь на виклики політичної та фінансово-економічної кризи / О. М. Рудік // Аспекти публічного управління. – 2015. – № 5 – 6(19 – 20). – С. 5 – 10.

Рудік О. М. Порядок денний Європейської Комісії 2019 – 2024 рр.: нові орієнтири європеїзації / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2019. – Вип. 3(42). – С. 35 – 45.

Рудік О. М. Порядок денний ЄС «Ефективне регулювання для досягнення кращих результатів»: перші результати та висновки / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2020. – Вип. 3(46). – С. 45 – 51. DOI <https://doi.org/10.33287/102044>

Рудік О. М. Розроблення політики в ЄС: нові підходи в контексті розбудови більш демократичного Союзу / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2018. – Вип. 4(39). – С. 58 – 65.

Рудік О. М. Стратегічні підходи до розроблення ефективної європейської політики: досвід Норвегії / О. М. Рудік // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2019. – Вип. 1(40). – С. 39 – 47.

Станкевич О. І. Право законодавчої ініціативи в Європейському Союзі / О. І. Станкевич. – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11316/1/Stankevich_106-110.pdf

Тарасов О. В. Адаптація, імплементація чи гармонізація права ЄС? / О. В. Тарасов – Режим доступу : http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/11315/1/Tarasov_30-39.pdf

Хікс С. Політична система Європейського Союзу: пер. з англ. / С. Хікс. – Х. : Магістр, 2008. – 378 с.

Яковюк І. Європейська Рада: еволюція правового статусу / І. Яковюк. – Режим доступу : <http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/9439/1/Yakoviuk.pdf>

13. Інформаційні ресурси

European Union (портал ЄС) – http://europa.eu/index_en.htm

EU institutions and other bodies (Інститути та інші органи ЄС) – http://europa.eu/about-eu/institutions-bodies/index_en.htm

Eurostat (Євростат) – <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/eurostat/home>

Summaries of EU Legislations (Стислий виклад законодавства ЄС) – http://europa.eu/legislation_summaries/index_en.htm

Application of EU law (Застосування законодавства ЄС) – http://ec.europa.eu/eu_law/index_en.htm

EUR-LEX (Портал доступу до законодавства ЄС) – <http://eur-lex.europa.eu/homepage.html?locale=en>

EU Treaties (Договори ЄС) – http://europa.eu/eu-law/decision-making/treaties/index_en.htm

EUobserver (незалежний інформаційний ресурс) – <http://euobserver.com/>

Офіційне Інтернет-Представництво Президента України – <http://www.president.gov.ua/>

Урядовий портал – <http://www.kmu.gov.ua/control/uk>

Міністерство закордонних справ України – <http://www.mfa.gov.ua/>

Представництво ЄС в Україні – http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_uk.htm#

Глосарій термінів Європейського Союзу – <http://europa.dovidka.com.ua/index.html>

Європейський простір: портал про європейського громадянського суспільства України – <http://eu.prostir.ua/news/index.html>

Акти <i>acquis communautaire</i> , http://www.minjust.gov.ua/section/454	перекладені	українською	мовою	–
Консолідовані версії ДЄС http://www.minjust.gov.ua/section/321	та ДФЄС	(українською	мовою)	–